

Пенсійне страхування

Пенсійне страхування разом з медичним страхуванням та внесками на державну політику зайнятості - **частина страхових внесків на соціальне забезпечення**. За законом про пенсійне страхування, особи, які беруть участь у цьому страхуванні, забезпечені у складних життєвих ситуаціях - старості, інвалідності чи смерті годувальника, коли платник страхових внесків має право на виплату допомоги пенсійного забезпечення.

Види страхування на пенсійне забезпечення

Відрахування страхових внесків на пенсійне забезпечення

Величина ставок страхових внесків на пенсійне забезпечення

Коло осіб, застрахованих пенсійним страхуванням

Види допомоги з пенсійного страхування

Учасниками чеського пенсійного страхування є громадяни інших країн з постійним або тимчасовим перебуванням на території ЧР (у тому числі ті, хто отримав статус біженця), які перебувають на території ЧР у трудових або подібних відносинах із працедавцем, що має місце розташування у ЧР (у тому числі студентів денного навчання у вузах або вищих школах з постійним проживанням на території ЧР) і громадяни інших країн, самозайняті на території ЧР. Громадяни інших країн, що виконують на території ЧР роботу для працедавця, підпорядковуються правилам країни, у якій має їхній працедавець місце розташування (це стосується і соціального забезпечення).

Деякі умови участі у пенсійному забезпеченні (у тому числі виплати допомоги з пенсійного забезпечення) можуть, крім того, регулюватися міжнародними взаємними угодами про соціальне забезпечення.

Види страхування пенсійного забезпечення:

- 1) обов'язкова участь у пенсійному страхуванні,
- 2) добровільна участь у пенсійному страхуванні,
- 3) пенсійне підстрахування (див документ: „Пенсійне підстрахування”).

Закон № 155/1995 Збірки, про пенсійне страхування, у пізнішій редакції, **регулює пенсійне страхування**.

Закон № 42/1994 Збірки, про пенсійне підстрахування з державною дотацією та про зміни деяких законів, пов'язаних з його запровадженням, в актуальній редакції, **регулює пенсійне підстрахування**.

Відрахування пенсійних страхових внесків

Відрахування страхових внесків у працівників:

Працедавець повинен відраховувати ті страхові внески, які зобов'язаний платити працівник. Страхові внески за працівника працедавець відводить з його неоподаткованої зарплати. Якщо за календарний місяць, у якому працівник має врахований дохід, однак цей дохід не є у грошовій формі, і з цієї причини не можна відрахувати страхові внески, то працедавець відраховує страхові внески з доходу у грошовій формі у найближчі календарні місяці (§ 8, абзац (1), Закону № 589/1992 Збірки).

Відрахування страхових внесків самозайнятими особами

Самозайняті особи повинні відраховувати завдаток на пенсійні страхові внески, відрахування на державну політику зайнятості і медичне страхування за окремі

календарні місяці **на рахунок відповідної місцевої районної Адміністрації соціального забезпечення**. Місцева відповідність районної адміністрації соціального забезпечення визначається місцем постійного проживання самозайнятої особи; якщо ця особа не має постійного проживання на території ЧР, місцева відповідність визначається місцем підприємництва.

Завдаток на страхові внески повинні сплачуватись від першого дня календарного місяця до восьмого дня наступного календарного місяця.

Увага!

Якщо страхові внески не були сплачені у встановлений термін або якщо вони були сплачені не повністю, платник зобов'язаний сплатити пеню. Пеня складає 0,1% заборгованої частини за кожний календарний день, у який діяла певна із зазначених вище обставин (за §20, абзац (1), Закону № 589/1992 Збірки).

Величина ставки страхових внесків на пенсійне забезпечення

Величина ставки страхових внесків на пенсійне забезпечення працівників:

Величина страхового внеску встановлюється процентною ставкою з установленної **основи, що у працівників становить разом 8 відсотків від установленної основи, у тому числі 6,5 % на пенсійне страхування, 0,4 % на державну політику зайнятості та 1,1 % на страхування від хвороб.**

Установлена основа працівників є сума таких статей:

- доходи від виконання робіт +
- відшкодування витрат працівників на виконання праці +
- відшкодування збитків, виплачених працедавцем +
- особливі виплати за роботи +
- відшкодування зарплат +
- відшкодування зарплат, надані за період перед виникненням страхування від хвороб працівника +
- виплати за готовність до роботи.

Величина ставки страхових внесків на пенсійне забезпечення самозайнятих осіб:

Величина завдатку на страховий внесок встановлюється процентною ставкою з місячної установленної основи, що складає разом 29,6% (з цього 28% - на пенсійне забезпечення, 1,6% - на державну політику зайнятості) і 4,4% на медичне страхування з місячної установленної основи.

Про точну величину виділеної основи інформує відповідна місцева районна адміністрація соціального забезпечення (див. відповідне посилання). Якщо самозайнята особа виконала індивідуальну трудову діяльність у попередньому календарному році, величина місячної виділеної основи становить мінімум 35 % з частки, що дорівнює середній сумі, яку з доходів із індивідуальної трудової діяльності за рік після відрахування витрат на їх досягнення, забезпечення і утримання припадає на один календарний місяць, у якому принаймні частину цього місяця виконувалась індивідуальна трудова діяльність, а якщо величина таким чином встановленої найменшої місячної виділеної основи перевищила суму 40 500 Кч, становить найнижча місячна виділена основа саме цю суму (§ 14, абзац (2) Закону № 589/1992, Збірки).

Коло осіб, які підлягають пенсійному страхуванню

За законом про пенсійне забезпечення № 155/1995 Збірки, у виконанні умов, встановлених у цьому законі, беруть участь:

- 1) працівники у трудових відносинах (також особи, що перебувають у трудових відносинах, однак трудові відносини не виникли, оскільки не були дотримані усі умови, встановлені робочо-правовими інструкціями для їхнього виникнення),
- 2) члени кооперативу, якщо вони не перебувають у робочо-правових відносинах з кооперативом, однак виконують для нього роботу, за яку їм надходить винагорода,
- 3) співвласники та представники товариств з обмеженою відповідальністю, командитисти командитного товариства, якщо вони не перебувають у робочо-правових відносинах з цими товариствами, однак виконують для них роботу, за яку їм надходить винагорода від цих товариств,
- 4) самозайняті особи,
- 5) працівники на основі Угоди про трудову діяльність,
- 6) працівники у робочо-правових відносинах, укладених за правом іншої країни,
- 7) особи, примушені регулярно виконувати працю задля відбуття покарання позбавленням волі або у попередньому ув'язненні,
- 8) особи, які перебувають у списку претендентів на працю Служби Зайнятості до того часу, доки їм належить матеріальне забезпечення для претендентів на працю, у обсязі максимально трьох років до часу, доки їм належить таке матеріальне забезпечення (див. Закон про працевлаштування),
- 9) споживачі повної інвалідної пенсії з чеського страхування, після досягнення віку, необхідного для виникнення права на пенсію за віком (див. далі),
- 10) особи зі зміненою працездатністю, які готуються до робочої придатності (діє для осіб з постійним проживанням та з визнаним притулком),
- 11) особи, які отримують допомогу за медичним страхуванням, що замінює не отриманий дохід після закінчення трудової діяльності, яка враховувала медичне страхування, з якого виплачується ця допомога,
- 12) особи, які дбають за дітьми у віці до чотирьох років (жінки, які перебувають у декретній відпустці – якщо не мають постійного проживання, до 9 місяців після народження дитини) або за дитиною у віці до 18 років, якщо вона тривалий час важко хвора і вимагає надзвичайне піклування,
- 13) особи, які особисто піклуються за переважно або повністю німічною особою, старшу 80 років, якщо вони разом живуть у домогосподарстві; умова співжиття у домогосподарстві не вимагається, якщо йдеться про близьку особу (участь особи, яка піклується, у страхуванні зумовлюється поданням заяви на участь у страхуванні найпізніше 2 роки після закінчення піклування за німічною особою),
- 14) особи, які систематично готуються до майбутньої професії навчанням у середній, вищій професійній школі або вузі в ЧР, протягом перших шести років цього навчання після досягнення 18 років (діє для осіб з постійним проживанням та з визнаним притулком),
- 15) добровольці опікунської служби,
- 16) опікуни, які виконують піклувальні функції у особливих закладах (це зумовлено постійним проживанням у ЧР),
- 17) інші категорії осіб (особи у на громадських посадах – наприклад, президент ЧР, члени уряду тощо), які визначені законом (за § 5, закону № 155/1995 Збірки).

Увага!

Особи, які вказані у пунктах від 1) до 3) і пункт 6) беруть участь у пенсійному страхуванні, лише якщо водночас беруть участь у медичному страхуванні за правилами медичного страхування.

Зауваження:

У працівників з трудовими відносинами, укладеними за правом іншої країни, страхові внески на соціальне забезпечення (або страхові внески на пенсійне страхування) та державну політику зайнятості здійснюється вперше за січень 2004 року; до установленної основи включаються доходи, зараховані цим працівникам після 31 грудня 2003 року, і навіть якщо йдеться про доходи за період перед 1 січня 2004 (Стаття VI., Закону № 424/2003 Збірки).

Страхові внески також повинні сплачувати:

- 1) організації, під якими за законом про соціальне забезпечення розуміють юридичні або фізичні особи, у яких працює більше ніж 25 працівників.
- 2) малі організації, під якими за законом про соціальне забезпечення розуміють юридичні або фізичні особи, у яких працює принаймні 1 працівник (за §3, абзац (1), Закону № 589/1992 Збірки, про страхові внески на соціальне забезпечення та відрахування на державну політику зайнятості, у пізнішій редакції).

Виконання кількох діяльностей

Той, хто виконує кілька трудових діяльностей, які засновують пенсійне страхування, застрахованих у кожній з них. Якщо представник товариства з обмеженою відповідальністю є водночас співвласником цього товариства, він застрахований у цій діяльності, за законом, лише один раз (за § 4, Закону № 54/1956 Збірки, про медичне страхування працівників, у пізнішій редакції). За § 9, абзац (4), закону № 155/1995 Збірки, **самозайнята особа бере участь у пенсійному страхуванні лише один раз, навіть якщо виконує кілька діяльностей** (наприклад, якщо водночас виконує самостійну роботу для заробітку і співпрацює під час виконання такої роботи у когось іншого, маючи з цього якісь доходи).

Види допомоги пенсійного страхування

З пенсійного страхування надаються такі пенсії:

- 1) за старістю,
- 2) повна інвалідна,
- 3) часткова інвалідна,
- 4) для вдов та вдовців,
- 5) для сиріт.

Величина пенсії складається із основного та процентного виміру. Основний вимір складає сталу частку, процентний вимір складається з процентної ставки з розрахункової основи (процентна ставка встановлюється за величиною доходів за останні десять років роботи перед пенсією), якщо йдеться про пенсії, вказані у пунктах від 1) до 3), або з процентного виміру пенсії померлого, якщо йдеться про пенсії, вказані у пунктах 4) та 5) (за §4, Закону № 155/1995 Збірки, про пенсійне забезпечення, у пізнішій редакції).

Якщо період страхування був отриманий лише за правовими вказівками Чеської республіки (а громадянин України має постійне місце проживання в Україні), для розрахунку пенсії буде вирішальним середній заробіток, отримуваний у Чеській Республіці у році, який на два роки випереджає рік визнання пенсії.

Подробиці про право на окремі види допомоги з пенсійного страхування дізнаєтесь з документу: „Допомога з обов’язкового та добровільного пенсійного забезпечення”.

Джерело: <http://www.cssz.cz>